

Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej i filatelistyka

Jerzy Bartke

Instytut Fizyki Jądrowej PAN w Krakowie

Niedawno ogłoszono, że Komitet Noblowski parlamentu norweskiego przyznał pokojową Nagrodę Nobla za rok 2005 Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej i jej dyrektorowi generalnemu Egipcjaninowi Mohamedowi ElBaradei. Jest to okazja, aby przypomnieć historię i działalność tej ważnej organizacji.

W 1955 roku odbyła się w Genewie wielka międzynarodowa konferencja „Atom for Peace” („Atom dla pokoju”), w której wzięło udział ok. 1400 uczestników z obu stron „żelaznej kurtyny”. Konferencja ta zapoczątkowała kontakty i swobodną wymianę informacji w dziedzinie wykorzystania energii jądrowej. Po tej konferencji, w 1957 roku, została utworzona, w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych, Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (MAEA) z siedzibą w Wiedniu. Jej oryginalna nazwa w języku angielskim brzmi International Atomic Energy Agency (IAEA).

MAEA zajmuje się wszystkimi aspektami praktycznego wykorzystania energii jądrowej, rozwijaniem odpowiednich technologii, wymianą informacji naukowej i technicznej poprzez publikację i organizowanie konferencji, szkoleniem specjalistów, opracowywaniem standardów bezpieczeństwa pracy instalacji jądrowych. Działalność ta dotyczy zarówno reaktorów jądrowych, jak i różnorodnych urządzeń wykorzystujących izotopy promieniotwórcze. Agencja koordynuje międzynarodowy system ostrzegania o ewentualnych zagrożeniach będących wynikiem awarii reaktorów, nadzoruje warunki składowania odpadów promieniotwórczych, produkcję i dystrybucję izotopów promieniotwórczych dla zastosowań medycznych i przemysłowych. Dokonuje także inspekcji urządzeń jądrowych w różnych krajach.

Członkami MAEA jest ponad sto państw, wśród nich także Polska. Oficjalnym przedstawicielem Polski w Agencji jest prezes Państwowej Agencji Atomistyki prof. Jerzy Niewodniczański. Wielu polskich specjalistów, głównie z Międzyresortowego Instytutu Fizyki i Techniki Jądrowej w Krakowie (obecnie Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej AGH), ale także z Instytutu Fizyki Jądrowej, pracowało w Agencji. Tadeusz Florkowski, Kazimierz Przewłocki i Kazimierz Różański byli kolejno kierownikami laboratorium izotopowego Sekcji Hydrologii Izotopowej w siedzibie Agencji w Wiedniu. Sekcja ta monitorowała skład izotopowy wody z opadów atmosferycznych w kilkudziesięciu stacjach na całym świecie. Inni specjaliści wyjeżdżali jako eksperci Agencji do krajów rozwija-

jących się (Jan Czubek, Bogdan Dziunikowski, Jerzy Grabczak, Barbara Hołyńska, Tadeusz Niewiadomski i inni). Młodzi pracownicy i studenci korzystali ze szkoleń i stypendiów fundowanych przez Agencję.

Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej poświęcono wiele znaczków i stempli pocztowych. Pierwsze znaczki, o podobnym rysunku i z napisami w kilku językach, wydane zostały już w 1958 roku przez ONZ w Nowym Jorku, a także przez Belgię. W 1962 roku ukazał się znaczek księstwa Monako. Na 10-lecie Agencji (1967 rok) znaczki wydały Gabon i Mauretania, na 20-lecie (1977 rok) Austria i ONZ, na 25-lecie (1982 rok) ZSRR, na 30-lecie (1987 rok) Bułgaria i ZSRR. Budynki międzynarodowego centrum, otwartego w 1979 roku w Wiedniu, w którym

mieści się m.in. MAEA, uwidocznione są na znaczkach Austrii (1979 r.) i ZSRR (1987 r.).

Oprócz znaczków pokazujemy kilka stempli okolicznościowych poświęconych Agencji i organizowanym przez nią konferencjom oraz dwie frankatury mechaniczne, stosowane przez biuro pocztowe MAEA.

